

KITARETKINJE
(1904)

Korina

Korina!

Ovo ime poseduje slavnu sonornost trijumfalnog pokliča. To je ime predodređeno za pobjede. Ima nešto od viteškog i velikodušnog, ono sasvim priziva Pesnikinju iz Tanagre...

Njeno čelo bez teškoće nosi plemeniti teret lovorika. Njene crne oči poseduju neugasli izraz onih što su se usudili da pogledaju Boga licem u lice. Njeni su udovi snažni i prefinjeni kao udovi efeba namazani mirisnim uljem. Njen ten potamneo je od sunca. Hera, Vrhunska Gordost, ocrtala je krivulju njenih visokih obrva. Palada Atena oblikovala je odlučno dostojanstveni nabor njenih usana. Stavovi Korinini poseduju uzvišenost kamenih gestova. Ona je takođe lepa kao statua.

Ona nikako ne prostire pred Afroditu vence lascivnih ruža. Slabosti mekoputne ljubavi nikako ne smekšavaju njenu neranjivu dušu. Ona proslavlja povratak Heroja preko mora:

On je pobedio, vatreni Orion, i dao je ime svoje celoj zemlji počev od i stoka.

Ona zaziva strašni sjaj Aresa, Boga krvavog meteža:

A on je, pravo je kazano, potpuno grad razorio.

Ponekad, dah sveže razneženosti pređe preko bure njezinih strofa.

Ona uzdiže Tespijinu lepotu:

*Tespija, od dobrog roda, milosrdna, miljenica
Muza ...*

Nimfa očiju zelenih kao ševar, Tespija, bila je kćer Asopa, Boga ove reke. Ona je dala svoje muzikalno ime gradu Tespiji, u Beotiji. Ona je bila jedna od onih Seni poluizmišljenih koje su, pošto su ih obogotvorili Aedi i folklor, bliže Poeziji nego Istoriji. Ona će živeti u mramornom stihu Korininom, koja je utvrdila njenu neizvesnu sliku. Beoćanki se omililo da proslavi u svojim partenijama Nimfe i Heroine svoje pevajuće zemlje. Ona koja je pet ili šest puta pobedila Pindara, tako nam se čini kao Pobjeda koja zamahuje krilima. Ona drhti svetim ponosom Aeda, kad naširoko govori:

*...A moj grad raduje se naveliko mojim pesmama,
u obličju harmoničnom.*

Zapovednička Pesnikinja iz Tanagre, ako je i zanemarila da plete hijacint ljubavi, pobožno je brala ljubičice prijateljstva. Strasna savetnica Mirtide i Pindara, sad ih kori, sad ih podstiče... A njih dvoje vole je zbog elokventnosti njenih izreka i mudrosti njenih misli. Ona otkriva svom slavnom učeniku *zakone mitova*.

Korina je posedovala helenski osećaj za lepe epitete. Ovo umeće istrajava kod najtananijeg od savremenih pesnika: Kitsa. Pevač neprolazne *Ode grčkoj urni* kazuje da poezija nije ništa drugo do mudar odabir presudnih prideva. Engleski genije možda je preterao u razvoju grčke misli Korinine. Ona je volela oštru liniju Statue i Poeme. Pindar joj je jednom tražio mišljenje o svojim stihovima; ona mu je zamerila to da je zanemario epitete koji boje stih. Odveć prilježan učenik, Pindar je zakrčio svoje stihove obiljem raskriljenih prideva. Muzičarka

mu je zamerila slavnom frazom: *Rekla sam ti rukom da seješ, a ti, ti si vreću odrešio i izručio je u brazdu.*

Nikada mudre reči nisu izrečene sa više ljupkosti. Može se zamisliti, kada se čuju, podsmeš koji ih podvlači. Korina je bila dostojna toga da vodi, kao Sapfa iz Mitilene, Školu Poezije, i da podeli ruže Pijerije budućim Aedima. Smrtni sjaj Korinin, Umetnost je učinila večnim. Pausanija je video, u jednom hramu u Tanagri, sliku Kitaretkinje. Nosila je trijumfalnu traku oko svoje olimpijske kose. Pausanija, nepouzdan putopisac i osrednji kritičar, jedino lepoti Korininoj dodeljuje pobeđe u poetskoj areni. Više gradova Helade bilo je počašćeno njenim statuama. Pet knjiga njenih poema sastoje se od lirskih horskih pesama, partenija u slavu Artemide ili Atene Palade, epigrama, i epskih rečitativa, među kojima su *Jolaj* i *Sedmorica protiv Tebe*. Korina nije bila od onih Aeda koji su raskidajući granice svoje zemlje pripadali više svetu nego domovini. Vatreno je volela Beotiju bogatu žitom, i njene su himne napisane da ih pevaju žene iz njene srećne zemlje, pred okupljenim građanima. Lokalna boja, ako smem da upotrebim ovaj preuranjeni termin, koji je doživeo doba romantizma, natopila je njene beotske ode. Dugi boravak Tanagranke u Tebi doveo je do opšteg verovanja koje je ovom gradu donelo slavu njenog rodnog mesta. U Tebi je Pesnikinja pobrala lovorike svojim melodioznim napevima. Grad koji je bio mesto njenih trijumfa odužio joj je sećanjem. Teba je počastvovala i volela svoju slavnú stanovnicu. Kćer Prokratije i Ahelodora, Korina je procvetala u

petom veku pre nove ere. Avanturi skloni komentatori izmislili su postojanje još jedne Korine, kao što su drugi verovali u postojanje još jedne Sapfa, i još jedne Erane sa Telosa. Imala je nadimak Mija, muva, bez sumnje zbog krilate malenosti njenog tela i zajedljivosti njenih ležernih osmeha. Statua njena oživljava i otriva ljupkost deteta. Ali u uzvišenom trenutku himne, žena je postala Besmrtna.

Dopada mi se da je zamišljam, uspravnu i drhtavu, na Olimpijskim igrama na kojima je pobedila Pindara... Pesnik je moćno pevao. Njegova lira silnim dahom nadmašila je takmace. Njegov glas je odjekivao, kao harmonična grmljavina, do najdaljeg kraja arene. A pažljivi narod gorljivo je odobravao.

Njezin je red, Korina ustaje...

Uzvišena tišina okovala je gomilu. Svi slušaju, kako samo Heleni, oštroumni ljubitelji muzike i poezije, znaju slušati... Sunce čini crvene odraze na plavoj kosi devica. A ljudi zaboravljaju, pred umetnošću Muzičarke, lepotu žene...

Korina je ustala, čela čvrstog kao čelo heroja koga vole Blaženi. Ona peva... Ona uzdiže Bogove dobročinitelje i strašne. Volja Pijerida jeste u njoj. Stihovi se sudaraju kao sjajni štitovi Amazonki. Mnoštvo koje je okružuje obuzela je ekstaza...

Tanagranka gine...

Gestom pijane Menade ona zamahuje pletenicama za koje veruješ da se u njima plavi grožđe. Kapci su joj otežali i sakrivaju obamrlost njenog pogleda... Tanagranka gine...

Jedinstveni i umnoženi glas mnoštva proglašava je pobjednicom. Device u belom peplosu prilaze plačući od ljubavi, i ovenčavaju tamnim lovorikama slavne slepoočnice.

Njene oči oholo odražavaju okrutnost trijumfa. Slična Niki, ona vlada narodom, i njene usne gordo su izvijene, kao usne pobjednika...

Jedan ženski glas uzdiže se iz mnoštva, imenuje je: Besmrtna!

...Korina gine...

Stoleća su se razlila po njenom delu i uništila ga. Oni koji je se sećaju i koji je pobožno vole, pronalaze u čudesnim statuetama žena iz njenog kraja ovu nestalu ljupkost žene iz Tanagre.

Kroz široke nabore tkanine, lepe kao talasi, vide slobodne pokrete tela. Oživljavaju gestove i stavove, modulacije muzike i drhtaje pesme... I, pred ovim ništavilom, evociraju moć pjanosti i života nekada nadahnutog bićem Kitaretkinje...

Oni ponavljaju, kao molbu i kao zamerku, ovaj stih:

*Spavaš li mirno? Uistinu pred nama te nije bilo,
Korina...*

Mirtida

Raspevana prijateljica Korinina odnela je u dubinu svojih senki tajnu ritmova jonskih. Mirtida se smeši u pevajućim stihovima Pesnikinje iz Tanagre:

... i ja korim takođe raspevanu Mirtidu zato što se, kao žena, nadmetala sa Pindarom.

Korina blago zamera Mirtidi od lepih glasova to da je zanemarila šarm i ljupkost himni o ljubavi, zbog brutalnih epopeja koje uzdižu Heroje okrvavljenih ruku. Ženski glas ne treba da kompromituje svoju slatkoću bojnim pokličima. Treba da se drži blagih zavoja idile i elegije. Može da se uzdigne do ode, ali nikada ne treba da se uvuče u podražavanje hrapavih muških truba.

Mirtida je zauzimala istaknuti položaj među devet Kitaretkinja koje su Stari častili nazivom Lirskih Muza. Rođena u Antedonu⁴, postala je slavna u celoj Heladi zbog lepote svojih pesama i svog lica. Statue Pijeride podignute su u mnogim oblastima. Neki pisci čine je učenicom Korininom; drugi tvrde da je ona podučavala Tanagranku i Pindara, svoje slavne savremenike, umeću učenih pesničkih stopa. Ona je osporila Pesniku iz Kinoskefale palmu, što se dobija za plemenite ritmove. I, kao Korina, bila je pobjednica. Plutarh nam prenosi temu jednog od njenih epskih rečitativa.

Ko je Eunost, heroj iz Tanagre? I zašto je pristup u njegov posvećeni gaj zabranjen ženama? Eunost bejaše sin Elijejev, ovaj sin Kefisov, i Skijade, i dobio je svoje

⁴ U Beotiji, na severu Eubejskog zaliva.

ime, kažu, po nimfi Eunosti, nimfi koja ga je podigla. Ovaj Eunost bio je valjan i pravedan, ništa manje mudar, i tvrdokorne naravi. Ohna, jedna od kćeri Kolonovih, koja je bila iz njegovog roda, zaljubila se u njega, kako se o njoj kazuje. I pošto ga je začikavala, on se uklonio od nje, i uputio joj uvredljive reči; otišao je kod Ohnine braće da je optuži. Ali devica se odbranila od optužbi, i podstakla svoju braću Okemona, Leona i Bukola da ubiju Eunosta, koji ju je, kako je govorila, uzeo na silu. Tako su oni postavili zasedu i ubili mladića. Elije ih je bacio u lance. Ohna, pokajavši se u pogibelji, želeći da ublaži svoju ljubavnu tugu, a opet puna samilosti prema braći, poverila je celu istinu Elijeju koji je, opet, otkrio Kolonu. A Kolon je presudio da se braća Ohnina oteraju u progonstvo. A Ohna se, kako pripoveda pesnikinja Mirtida, liriska pesnikinja iz Antedona, bacila sa stene. Vreme, najviše slep i najviše glup Ikonoklasta, zbrisalo je statue Mirtidine i mermerne ploče na kojima su bile urezane ove jonske strofe. Od nje nije ostalo ništa osim imena Kitaretkinje, što doziva kao miris, njeno ime koje je sâm poema: Mirtida. Mirtido sa kosom od hijacinta, što ulaziš u nadmetanje sa Pindarom, i uzdižeš vrlinu heroja i heroina, Mirtido što se otkrivaš u stihovima Korininim! Nekoliko retkih pesnika tražilo je da susretne odsjaj tvog lica zatonskog, prolazak tvoje sene muzikalne... Oni plaču za tvojim nestalim harmonijama, i tuguju što su tako propadljive kao tvoja lepota ženska. I tvoje ime zadržava se kao uzdah na njihovim usnama, Mirtido...

Telesila

(510. godine pre nove ere)

Blistava heroina iz Argosa pojavljuje se osvetljena plamenom mačeva i štitova. Uprkos slatkoći njenog imena, koje se zadržava na usnama kao šapat flaute, Telesila je bila devica ratnica, dostojna da se bori uz bok sa Amazonkama.

Živela je u vreme Kleomena i Demarata, kraljeva Sparte. Bila je lepa, od onog smeđeg sjaja koji priziva večeri Orijenta, smeđa kao Sapfa, smeđa kao Korina, smeđa kao Damofila iz Pamfilije, i kao Praksila iz Sikiona. Njene tamne oči bile su nalik Persejevim. Njeno telo efeba, skladnih bedara i grudi, bilo je živahno kao nežni bokor. Žestina bitaka oživljavala je njeno bledilo ćilibara.

Plutarh je sačuvao legendu o rođenju Argivljanke za muziku i stihove. Ona je bila od Eupatrida, lepa i voljena, ali sklona jednoj od onih misterioznih i strašnih bolesti koje su Stari gledali kao kaznu božiju. Groznica i nepoznata slabost skrhalo su njeno mlado telo.

Telesila je upitala proročište i ono joj je savetovalo da se priključi sluškinjama Muza, ako želi da ozdravi. Ona se pokorila božanskoj zapovesti. Njena pobožnost bila je dvostruko nagrađena, jer ne samo da je povratila svoju staru srčanost, nego su je častile žene iz Argosa zbog uzvišenosti njenih stihova.

Njene strofe bile su nalik pletivu od purpura i zlata...

Ona je volela raskoš različitih ritmova i pompu rečenica. Za vreme rata Argosa sa Spartom (495. godine pre